

Naš List

Izhaja vsako soboto; ako je ta dan praznik, pa dan poprej. — „Naš List“ ima vsak mesec prilogo „Slovenska Gospodinja“ ter velja za celo leto 5 K. za pol leta K 250. Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira.

Uredništvo in upravnništvo je v Kamniku, kamor naj se izvolijo pošiljati dopisi, naročnina in reklamacije. Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta 16 v. za enkrat, 14 v. za dvakrat, 12 v. za trikrat, za večkratno objavljenje nizke cene.

Leto I.

V Kamniku, 23. septembra 1905.

Štev. 38.

Pričelo se je svitati.

II.

Tako se je torej zgodilo, da se je pričelo opaziti vedno večje gibanje, ki je je označevala nezadovoljnost obstoječih razmer v slovenskih pokrajinah Kranjske, Štajerske, Koroške in Primorske. Da so občutili najprej ravno obmejni Slovenci pomanjkanje višjih in enotnih ciljev v slovenski politiki, je utemeljeno s tem, ker so v neprestanem stiku z Nemci in Italijani, ki jih dejanski napadajo in preganjajo (s podporo vlade) s slovenske zemlje in nimajo v boju proti temu šovinizmu nobene opore v naši politiki.

V tem času so imeli na Dunaju slovenski visokosloinci, iz katerih dobivamo svoje uradnike in politične voditelje, veliko društvo, ki je v resnici naravnost prisegalo na program slovenske liberalne stranke. In morda ni samo slučaj, da se je pričela razširjati prav iz teh krogov nezadovoljnost nad razmerami pri nas, da so vstali tu najprej obmejni Slovenci, ki so prinesli prvi javni glas nezadovoljstva. Videli so v daljavi nekaj nejasnega, sanjavega, kakor morda v lepšo prihodnost slovensko. Ni bilo svetlo in ni obetalo slave, ali napolnjevala jih je vera v svoja sreča in upali so s Prešernom — ker smo baš v teh dneh — „tje bomo našli pot, kjer nje sinovi si prosto voljo vero in postave.“

Naravno je, da je v tem gibanju še mnogo neizraženega, meglenega. Prepričal nas je o tem I. shod narodno-radikalnega dijaštva v Trstu od 6. do 8. sept. 1905. Ali kakor je dejal ondi dr. Rybař, da nima narod, ki ne spoštuje svoje mladine, nobene bodočnosti, prav tako je imel prav, ko je trdil, da so konkluzije, izvajanja tega shoda taka, da bi se moral baviti z njimi vsak razumni slovenski politik. In če je dejal poleg tega dr. Rybař tudi, da se morda ne strinja z vsemi posameznostmi, je to razumljivo, kajti občutiti je moral, da so ga i konkluzije tega shoda v marsičem prehiteli...

In dasi je izšlo to gibanje iz mladine visokosloinskih krogov — kakor je dejal neki govornik, — je

je povzročila le ožja „Tischgesellschaft“, prijateljsko omizje — a vendar nam je prvi veseli pojav predhodnikov slovenske svobode.

„Slovenske poslance smo že tolikrat prosili, da smo naposled že obupali“ — tako so se izjavili reprezentanti novega gibanja. Ponižno in skromno, ki se zdi človeku obenem tako lepo in pošteno, ali vendar kako velika obsodba! Kakor da bi se postavilo dete pred velikana in mu dejalo: o, velik si in mogočen, ali pridejo dnevi, ko dosega tudi moja rama tvojo...

Veliko samozvesti in poguma je bilo treba, da so sklicali svoj prvi shod v Trstu, in da se niso varali v svojem upu, dokazuje dejstvo, da se je udeležilo kongresa tako veliko število akademikov, Slovencev, Čehov, Hrvatov in Srbov. Izmed slovenskih politikov sta čutila žal samo dva potrebo, prisostvovati dolgoročnim razpravam na shodu: dr. Rybař iz Trsta in dr. Tuma iz Gorice; izmed Hrvatov samo zastopnik dalmatinske demokratske stranke dr. Smolaka. — Svoje prisostvovanje je obljubilo sicer še nekaj drugih politikov in profesorjev, ali „mnoga opravila“ so jih zadržala. Morda vendar ne, da so imeli pri teh nujnih poslih svoj vpliv nekateri kranjski višji gospodje?! Toda pustimo to, shod se je vršil v zlic temu tako, da so izjavili Čehi, Hrvati in Srbi, da so sicer mislili, da ima njih prisotnost samo informativen značaj, ali tu so imeli toliko prilike naučiti se novih stvari, da jih veže prav zato globoka hvaležnost do svojih bratskih slovenskih kolegov.

Govorniki so povdarjali na tem shodu, da jih je rodila nezadovoljnost obstoječih razmer, da je opaziti, da se rušijo stare stavbe liberalizma in klerikalizma, in da slavi njih struja svoj triumf na tem tržaškem shodu. Jasno so se izrazili, da nočejo biti privesek kaki obstoječi stranki, da se dijaštvo noče usužnjati nobeni politični stranki. Slovenski narod so primerjali z ujetim ptičem. Kot vzgled so stavliali vas v tržaški okolici, Ricmanje, ki naj služijo mlademu gibanju za vzor, ker Ricmanjci so žrtvovali svojo posvetnost, le da služijo svojim idealem. Razpravljalo se je na shodu tudi o gmotnih in podobnih

razmerah slovenskega dijaštva, stvari, ki jih objavijo predavatelji v posebni knjigi, ozirati se nam je torej le še na posamezne točke zborovanja.

Akademiki so se izjavili, kakor smo pisali že ponovno, da so oni načelni nasprotniki obstoječih razmer, ki jih pripoznavajo kot pogubne za razvoj naše narodne individualnosti. Slovenska politika je popolnoma zanemarila naše šole, in le tem se je zahvaliti, da nimamo Slovenci do danes niti svoje slovenske gimnazije niti svoje popolne slovenske realke. Ali to bi še ne bilo največje zlo.

Ni dosti, da so zasnovane že srednje šole na Slovenskem tako, da vzamejo večini dijaštva ves narodni čut, še večje zlo kakor nemške srednje šole so našemu dijaštvu njih profesorji, ki smatrajo učence le kot nekaj „notwendiges Übel“, kot nadlego svojih šolskih sob, preko katerih pa morajo, če hočejo prejemati svojo mesečno plačo. Govorniki so povdarjali ob vzgledih, da je večina slovenskih profesorjev le mašina, ki jo navije vlada, da oddrdajo potem svojo pot do 30. ali 40. službenega leta. Njih edini smoter je viržinka in otročji voziček. Slovenski profesor zaostaja daleč za svojimi nemškimi kolegi, ki posojujejo svojim učencem nele knjige, jih vzgajajo za narodno stvar, ampak jim posojajo celo razne časopise. Nemški profesorji skušajo vplivati kar največ na krog svojih učencev, zato so z njimi v neprestanem stiku; na razpolago so jim s svojimi nasveti; če ne napredujejo v šoli ravno izvrstno, jim pomagajo na vse načine, ker jih uči izkušnja, da postane dosti najslabših učencev pozneje posnemanja vredni možje — slovenski profesor pa trpinči svoje slovenske učence tako brezmejno, da ni dobiti temu več primera v Avstriji. Slovenski profesor se ne zmeni prav nič za svoje učence, razen v šoli, če mu je napisati nekaj slabih redov, drugače pa jih puste vedno brez svoje opore. Da ima to zlasti v manjših mestih zelo slabe posledice med srednješolci, je popolnoma umevno. Mladi ljudje, ki nimajo nobenega pristopa v boljšo družbo, prezirani po svojih učiteljih, se poizgube po zakonitih gostilnah in postanejo popolnoma nezmožni, slediti kakemu resnemu pojavu. Slovenski profesor kvali-

V predmestni gostilni.

(Napisal S. C.)

V predmestni gostilni. Dišalo je po loju, žganju in tobaku. Po zamazanih stenah je viselo nekaj starih, plesnivih podob, škripajoča ura in tam v kotu zaprašen križ. Velika pajčevina se je vlekla doli od izveličarjevih nog, sredi nje pa je čepel pajek in prežal na muhe. Raz okajenega stropa je brlela počena svetilka, obešena na tanko žico — krog nje pa so se podile veše in njih velike sence so plapolale tja čez križ po Materi božji in dalje proti peči, kjer je dremala natakara. Imela je razmršene lase, v nedrjih na pol ovenelo cvetlico — izpod zamazanega krila pa je gledalo dvoje nog v rdečih nogavicah in raztrganih cipelah.

V kotu pod križem je kvartal krčmar z gosti, pri nasprotni mizi pa je sedel Ivan Čeber, človek z upadlim obrazom, utrujenimi očmi in z veliko, malomarno zavezano kravato. Nič posebnega ni bilo videti na njem, pač obraz, kot jih opazimo dan za dnem. Samo bradavica na levem licu — to je bilo vse. Delal je iz kruhovih drobtin kroglice in se poigraval...

„Pagat ultimo!“ je zakričal krčmar. Debelo lice se mu je streslo, majhne z mastjo zalite oči so

se zaiskrile, natakara se je zgenila, pogledala topo po gostih — potem pa zopet zadremala naprej.

Krčmar igra z gosti za denar — jaz pa z bedo za življenje, si je mislil Čeber in se udajal mislim. Denar je pač glavna stvar — vse drugo neumnost — predpogoj vsem idealom in idejam, brez denarja so vse lepe misli grozovita budalost. In če bi imel denar, ne malo — veliko, tako, da bi mu segla roka do komolca v zlato — sedel bi ljudem za tilnik in se jim rogal... kakor sedaj njemu drugi. Polastil se ga je brezmejen srd in stud do ljudi — pljunil bi jim v tolsti obraz in zdelo se mu je, da bi bila slast in zadoščenje gledati, kako bi njegov pljunek polzil po njih svetlem čelu, zdrknil po rdečem licu in počasi kanil z mesnate brade na belo srajco...

„Trideset, petintrideset“, je štel krčmar in zaklel. „Proklete karte! vse štiri kralje in devet tarokov.“

Izgubil je igro.

Med tem so zahreščala vrata. Vstopila sta dva gosta. Zaškrpala so črviva tla. Gosta sta molče prisedla k Čeburu, natakara pa se je leno vzdignila.

„Dolgo vaju ni bilo.“

„Da! Zunaj dežuje,“ je odgovoril starejši prišlecev, prižigaje si cigareto. „Lojza — pol litra!“

„Si bil v uredništvu?“

„Bil!“

„In...“

„Pogledal me je. ‚Kdo ste in kaj hočete!‘ je zarežal. Ante Motovil, pesnik po božji milosti, prišel sem radi spisov — niti odgovora nisem dobil in tudi priobčiti jih nočete. ‚Aha, vi ste tisti...! no, ni slabo, jako dobro, pa saj smo natisnili prvo stvar. In vi zahtevate honorar...! hm... hm... ne morem natisniti, prvič ni bogvedikaj, drugič, no — no drugič je vaše ime popolnoma neznano in potem zahtevate še honorar. Veste, imamo dosti boljših, — da, priznanih pisateljev, pa ne zahtevajo denarja!“

Motovil si je natočil kozarec vina, izpraznil ga v duško in nadaljeval:

„Znano mi je, kakšne priznane pisatelje ima: Vse polno jih sedi pri obloženih skledah — ker sedijo tudi na uredniških mestih sami laži-umetniki.“

Obmolnil je in vrgel odgorelo cigareto v kot: iz žepa pa potegnil staro zemljo in kos sira in požiral z veliko slastjo.

„Kaj pa ti, Koder!“ se je obrnil smehljaje Čeber k drugemu prišlecu. Bil je to še mlad človek polnih lic, črevlji na nogah so bili videti še novi in suknja nezakrpana.

„Poglej me — ne godi se mi slabo! Vrgel sem vse za plot in sedaj živim. Kaj mi pamet! Ljudje ne potrebujejo tega, čemu hoditi po koncu — skloni se in če je še to premalo, lezi na trebuh in zlezal boš lahko skozi vsako luknjo. Življenje je kratko, čemu bi se potem pehali za idejami in čemu se pečali z

ficira samega sebe po podeljenih dvojkah — to je njih najvišji duševni polet, in na prste je sešteti one, ki hočejo biti svojim učencem učitelji in ne organi, ki se jih boji mlad fant kakor hudič križa.

Šolska vzgoja igra v našem narodnem življenju najvažnejšo ulogo. To so izprevideli vsi na shodu zbrani in zato so opozarjali z ogorčenjem na ljudi, ki jim je bila vzgoja svojih učencev do zdaj deveta briga. Akademiki so izprevideli, da je reformiranje v tem oziru težko, pričeti pa hočejo med seboj. Dosti jih je med njimi, ki študirajo profesuro, ko pa pridejo na zavode, hoče biti njih prva skrb, delovati v nasprotnem smislu svojih starejših kolegov. V svojem novem vzgojevalnem vplivu vidijo izboljšanje naraščajoče mlade inteligence.

Na shodu se je govorilo tudi o slovenskem vseučilišču, o materialnem stanju dijaka po raznih vseučilišnih mestih, o ljudskem knjižništvu itd. Vsa ta predavanja izidejo itak v tisku, zato jih ne omenjamo posebej, opozorimo pa svoje čitatelje tedaj, ko pride zapisnik shoda na svetlo. Omejujemo se na ponatis stavljениh in sprejetih resolucij.

Ali s tem še ne vidimo izčrpane svoje naloge. V 35. številki smo izrazili željo, zvedeti, kaj pravzaprav hoče nova struja, ki se zbira pod naslovom narodnega radikalizma. Vprašali smo po njenem programu in njenih tendencah. Zanimala so nas njih stremjenja, (o katerih smo bili sicer zelo malo poučeni, in to ne po naši krivdi), ker smo bili morda včasih upravičeni misliti, da se najde med nami in novim stremljenjem nekak stik, vsaj kar se tiče splošnega nezadovoljstva nad delovanjem, bolje nad nedelovanjem slovenskih vodilnih krogov. Ker pa je s shodom narodno-radikalnega dijaštva v neposredni zvezi javni ljudski shod v Trstu, ki se je vršil takoj za tem kongresom, nam bodi dovoljeno govoriti prej o tem, zlasti pa ker so bile na dnevnem redu stvari, o katerih je izraževalo že tudi dijaštvo samo več ali manj jasno svoje mnenje: slovensko šolsko vprašanje, in zlasti kar je zanimalo nas: Vseslovenstvo in Trst.

Nekaj o naših razmerah.

(Konec.)

Kaj je temu vzrok? V prvi vrsti gotovo velika neodločnost in premalo zavedanja naših izobraženih krogov. Ti žive sami zase in jim ni za ljudstvo prav nič mar, kakor da bi se bali — priti v dotiko s kmetom ali našim delavcem, ker menda menijo, da si umažejo pri tem svoje od dela nevajene roke. Na drugi strani se boje zopet tako strašno, da bi jih ne veljalo delo za ljudstvo kak vinar, pri tem pa izdajejo na goldinarje za vsakovrstne druge nepotrebne stvari. Hoditi na lov in na maškarade je gotovo prijetneje, kakor učiti se in žrtvovati kaj časa svojemu narodu. Vsaj naši višji izobraženci si tako mislijo, pri tem pa želé še vedno ob vsaki priliki prvo besedo. Komodnost in politično nezrelost — to ima na programu pretežna večina slovenske inteligence, ki ima smisel za pariško modo in podoben luksuz, o potrebah svojega ljudstva se ji pa niti ne sanja.

Vemo, da je ta obsodba naših takojimenovanih izobraženih prav tako velika kakor resnična. Ali kaj

mislimi. Pustimo to drugim, ki imajo to v zakupu — in ti, če nimaš denarja, molči in godilo se ti bo dobro. Kadar srečaš človeka, ki ni lačen — odkrij se mu, obriši prah z njegovih nog in če te brene, zahvali se mu! He — Lojza — čemu dremlješ za pečjo, primakni se bliže!“

Natakarica si je mela oči, popravila zmršene lase in sedla poleg Kodra. Prijel jo je za roko in stisnil k sebi, ona pa se je neumno nasmejala. Zdelo se ji je, da mora biti tako in smatrata to za svoj posel — ravnotako, kot mora streči gostom. Včasih se privleče kak star pijanec, objame jo krog pasu, njegova smrdeča sapa ji huščne v obraz in pahnila bi ga, da bi se zvrnil po črvivih tleh, a ne sme. Kako bi drugače prihajali gostje v to zakotno beznico. In kadar ji kdo reče — Lojza — potem... tedaj se stresne, branila bi se, a ves dan v zaduhli sobi — duh žganja in tobaka — to jo tako utruja. Včasih pride sam krčmar... Kako se ji studi ta človek. Napódi jih — napódi ga... in on te vrže na cesto in tam pogineš v blatu.

Muhe so vršele po mizi, posedale po drobtinah, srkale razlito vino in lezle po steklenicah... Čeber je vzel kozarec in ga nagnil k ustom.

(Konec prih.)

naj porečemo šele, če govorimo o našem ljudstvu? Kakšen je naš narod?

Slovensko širše ljudstvo je s prav malimi izjemami tako malo nacionalno in politično zavedno, da bi nad to resnico človek skoro obupal. Po zaslugi strank se je sugerirala ljudstvu misel o narodnosti in o politiki. Pod prvo razume šovinizem, pod drugo pripadanje kakim strankam na Slovenskem, ne da je komu znan program ali stremljenje te ali one struje. Našemu ljudstvu se je udahnila politika potom hujškanja in podpihovanja, mesto potom izobrazbe. To je tista oskrumba naših političnih voditeljev, ki so jo vprizorili na telesu našega ljudstva! In zato je naš širši narod tak, kakor ga imamo v teh dneh pred seboj: brez lastnega mišljenja, brez zanimanja za politiko. Naš kmet vidi v politiki nekaj neprijetnega, česar ne razume, v kar so ga gotovi ljudje kar s silo vpregli. Naše ljudstvo voli po povelju in nikdar ne iz prepričanja. Kaj pa ve kmet, kaj je liberalizem in kaj klerikalizem? Kdo mu je to povedal? Ali je to povedati sploh mogoče; vedo li vsaj voditelji teh strank, kaj hočejo? In najsi dobe klerikalei v kmet-skih občinah na Kranjskem zopet novih 18.782 glasov in liberalni novih 7948, mi trdimo brez pretiravanja in brez smelosti, da so volili vsi ti tisoči, ne da bi znali, kaj so volili, kaj hočejo s tem, če volijo tega ali onega kandidata. Podžupan neke vasi mi je dejal, da voli, kogar jaz hočem. Prosim vas torej, kje je kako politično prepričanje, kaka nacionalna zrelost?

Strankam na Slovenskem je bilo več na tem, da imajo za seboj nekaj nezavednih kimavcev, kakor pa politično zrelo ljudstvo. Morda so storili tako vsled tega, da jim ni treba polagati računov za svoje delovanje svojim volilcem.

Kje je dobiti med nami kmetov, ki bi vedeli, da je politika nekaj absolutno potrebnega, ki bi se navduševali za splošno volilno pravico, ki bi poznali važnost boja za slovensko samostojnost?

Kako torej odpomoči tem razmeram? — : z neprestanim delom, izobraziti najprej sebe in potem med ljudstvo. Pravi ljubitelj svojega ljudstva ne vidi v delu za svoj narod nekaj neprijetnega, kar mu krati čas, ampak svoje največje veselje. Resen mož ima v boju za pravice svojega ljudstva svoje najpopolnejše zadoščenje. Naš narod je treba izobraziti, pred vsem politično. Tega se menda vendar zaveda vsak, ki živi med nami. Politika je zgodovina, in v zgodovini vidimo, katero ljudstvo je bilo vredno, da je živelo.

Slovenci tudi tožimo, da nismo ekonomično močni. Dokler pa nimamo svoje avtonomije, toliko časa tudi svoje industrije nimamo, in dotlej ostane Trst in Adrija sicer naša iskrena, a prazna želja. Če ni organiziran naš narod samostojno, kje se porodi drugače slovensko plovstvo? Kaj misli kdo, da nam sezida ladje in ustanavlja jugoslovanske parobrodne družbe avstrijska nemška država?

Res je, da nas čaka velikansko delo. Ali prav na nas je ležeče, da pričnemo zidati temelj temu stremljenju. Preko strank, s pobijanjem njenih voditeljev z vsemi dopustnimi sredstvi — to je edino sredstvo, ki izpremeni naše sedanje razmere in vdahne narodu zanimanje za politične dogodke. Ideje o slo-

Bikoborba.

Napisala N. V.

(Konec.)

Espada je zavzel drzno pozituro nasproti loži, ter se malomarno naslonil na ograjo arene. Zastavo je držal tako, da je neposredno gledal tja, kjer je našel odziv. Ostali toreri so se razkropili po bližnjih hodnikih, nahajajočih se ob periferiji arene. Capeadorji odpro igro. S svojimi pisanimi plašči zastavljajo biku pot, ga negujejo in dražijo. Bik se zaletava na vse strani in sili z rogovi v prazen nič. Kakor hitro se obrne z k tlom upognjeno glavo, do tiste žareče svetlikajoče stvari, odskoči torero z nepopisno elastičnostjo v stran: gibčnost, ki je znana le tem ljudem. Tako gre nekaj časa. Kakor raste navdušenje gledalcev, tako se povečuje vsak hip divjost in razdraženost bika. — Z glavo rije v pesek, da prši visoko v zrak — naskakuje, da zopet propade.

Po tej sceni zabučé fanfare. Že ob prvih taktih prijezdijo v areno z ravnodušno grandeso pikadorji in s svojimi dolgimi sulicami zarišejo s krvavim znamenjem vso resnost igrokaza na bikov hrbet.

Prva sulica mu tiči v hrbtu in se lomi pri vsakem skoku. Bik se vrže z zverinsko divjostjo na konja pikadorja: po bliskovo mu prepara trebuh in uboga žival se vleče še par stopinj naprej, dokler se

venski samostojnosti razume sleherni kmet, o klerikalizmu in liberalizmu si pa niti njegovi voditelji niso na čistem.

R.

Kriza na Ogrskem.

Velikanska demonstracija.

Socialistična stranka je napravila na dan otvoritve zbornice — kakor je obljubila že prej — demonstracijo za splošno volilno pravico na Ogrskem. Na ulicah, kjer so stopali delavci v mesto in potem proti parlamentu, so bile vse trgovine zaprte, cestne železnice niso bile v prometu, delo v podjetjih je počivalo. Pred zbornico se je nabralo najmanj 100.000 delavcev, ki so imeli s seboj štiri godbe in osem zastav. Poslanci so stali na oknih zbornice in videlo se je, kak utis je napravila na nje ta črna nepregledna množica ljudstva, ki je zahtevala pravico za se in za svoje otroke. Celo meščanski, torej delavstvu neprijazni listi, poročajo, kako mogočna je bila demonstracija. „Zemlja se je tresla pod nogami množice pred zbornico.“ „Vodstvo stranke razpolaga na vsak način z maso ljudstva,“ tako pišejo oficialni listi. Preden so delavci prostor zopet izpraznili, je trpelo nad eno uro! Za vzdrževanje reda je bilo na licu mesta kar več kompanij policajev, ki so napravili z žico ovire, da ne bi mogli delavci vdreti v zbornico. Izkazalo pa se je, da je bila taka skrb popolnoma nepotrebna, kajti delavci niso kršili miru niti v najmanjšem. Med tem ko so stale mase pred zbornico, je bila deputacija demonstrantov v zbornici pred zborničnim predsednikom, ki je obljubil sporočiti njih želje poslancem. Prostor, kjer so stali demonstranti, je dolg 300 m, širok na najožjem mestu 20 m, na najširšem 120 m. Poleg tega so bile zasedene vse bližnje ulice in ceste.

Zbornica zopet odgojena.

Komaj je bila zbornica otvorjena, da Fejervary zborničnemu predsedniku kraljevo pismo, s katerim je odgojeno zasedanje iznova do 10. oktobra. Obenem naznanja, da podajajo vsi ministri svoj odstop. Demisijo je kralj sprejel, prosil je le ministre, naj vstrajajo toliko časa na svojih mestih, dokler jim ne imenuje naslednikov. Zbornica je sprejela obe vesti z zasmehovanjem. Razsrjeni poslanci so kričali, da je treba ministre poslati na vislice. Na tistem mestu kraljevskega pisma, kjer izroča vladar zbornici pozdrav, so kričali poslanci: „Hvala lepa. Ni bilo treba. Mi zborujemo naprej!“

Veleizdajska brošura.

V zadevi brošure, s katero se pozivlje nemški cesar, naj pride Ogrom na pomoč, pridejo na dan vedno lepše stvari. Grof Banfi se brani na vse kriplje, da bi bil kaj v zvezi z zaprtim pisateljem imenovane knjige. Vendar je zdaj že skoraj popolnoma jasno, da je tudi baron Banfi prizadet. Preiskovanje državnega pravdnništva utegne biti še zelo zanimivo in nam odkrije stvari, o katerih do zdaj niti ne sanjamo. Ker meni krona poklicati voditelje strank zopet iznova k sebi, in ker je tudi Banfi tak voditelj, razglašajo, da je izjavil cesar, da se mora Banfi prej

mrtva ne zgrudi. Razume se, da ž njo tudi jezdec. Ali temu ne more bik tako hitro do živega, ker ima debelo usnjeno obleko, podšito s kovinskimi ploščicami. Kakor hitro zapazijo capeadorji svojega tovariša v nevarnosti, mu priskočijo brž na pomoč s tem, da obrnejo vso bikovo pozornost nase. Pikador zasede novega konja. Med tem že obkrožajo drugi jezdeci ranjeno, brezumno žival. Vsakdo hoče svoj delež na glavnem činu. Kri, kri, kri! — Dve, tri, štiri in še več sulic tiči v ogromnem telesu. Uboga žival besni, bije na vse strani; tišči pene, in kri ji teče kar v curkih iz celega telesa, od vsepovsod. Motnorjav pesek se rdeči bolj in bolj! Smrt si piše svoje ime, svojo lastnino.

A množica tam gori — glava tik glave, vriska, opojna veselja. Glave jim gore od vznícenja ob prizoru krvavih orgij.

Le redko, da oslabe komu živci in takrat le navadno tujeu.

Sedaj priskačejo še banderileroni s svojimi cvetličnokrašenimi pušicami. Ti dajo celemu prizoru nekako komično lice, po mnenju veščaka, oziroma Španca. Z nebrojnimi pušicami naskakujejo že skoro do smrti izmučeno, a tem besnejšo žival. Kri se meša s cvetličnim okrasjem. Fanfare požive divji ples. Med mrtvimi konji plešejo po preprogi toredorji svojo rajo, junaško napadajoč uže obnemoglo žrtev.

popolnoma opravičiti, preden ga sprejme. Če bi le šlo!

Fejervary na Dunaju.

Ministrski predsednik je odpotoval na Dunaj k posebni avdijenci, ki ima najbrže namen, poročati kroni o „vplivu“ njenega pisma na poslance.

Prostost v Ogrski.

Na Ogrskem nima po najvišji zapovedi 931 časopisov pravice, posluževati se pošte. Med temi 931 jih je 253 rumunskih, druga tretjina srbskih, hrvatskih in slovaških, mnogo nemških, čeških, maloruskih, polskih, nekaj italjanskih, francoskih itd. Na Ogrskem je res pravica doma. Ali pa je Budapešta že cel orient.

Srbija.

(Grožnje Turčiji.) Srbski poslanik v Carigradu je podal Turčiji noto, v kateri najodločneje protestira proti nasilstvom in dogodkom, ki se vrše na srbskoturški meji že zdaj kar dan na dan. Divji Arnavti se združujejo v svrhu divjanja celo z rednimi turškimi četami. Srbi so postali vsled tega zelo vznemirjeni in zahtevajo popolno zadoščenje. Ljudstvo hrepeni po maščevanju. Turčija mora zato vse krivce najstrožje kaznovati in odškodovati prizadete družine. Če noče ugoditi Turčija zlepa, je prisiljena Srbija za samoobrambo in odklanja vso odgovornost za posledice, ki jih provzroče sredstva, s katerimi si napravi mir ob meji.

(Poskušnje s topovi.) Glavni odbor vladne stranke v zbornici je pritrdil načrtu, po katerem naj se vrše poskušnje z novimi brzostrelnimi topovi. Poskušnje trpe 6–8 tednov in se ne gode v Srbiji, ker ni nikjer primernih poskuševališč, kjer bi se dali uspehi dovoljno zasledovati. Topove poskuša zato srbska komisija v tovarnah.

Makedonija.

(Ljudsko štetje.) Po zahtevi evropskih držav je Turčija prisiljena, napraviti v Makedoniji ljudsko štetje. Agenti, ki so imeli s tem opraviti, so izvrševali pri štetju razna sleparstva, tako da je general Hilmi-paša njih dosedanje delo razveljavil in podal vsem trem vilajetom Makedonije posebne predpise, po katerih se je ravnati pri ljudskem štetju.

(Angleži v Makedoniji.) Turške oblasti so zelo vznemirjene, ker potuje član angleške zbornice in predsednik balkanskega odbora po Makedoniji, kakor izjavlja sam, v zgolj znanstvene namene. Temu seveda nihče ne veruje. Z njim potuje tudi tajnik angleškega balkanskega odbora. Oba se o vseh razmerah dobro informujeta. (Slovenci smo na Balkanu vendar bolj zainteresirani, a kdaj je še kdo slišal, da imamo tudi mi kak balkanski odbor? Naši vodilni krogi seveda niti ne vedo, da smo po zgodovini in zemljepisju Slovani gospodarji Balkana!)

Nemčija.

(Shod socialistov.) V Jeni zboruje strankarski shod nemške socialne demokracije. Shoda se je udeležilo 5000 delegatov, otvoril ga je starosta nemških socialistov, Avgust Bebel, nemški državni poslanec. Debate so zelo živahne. Na dnevnem redu je med drugim tudi poročilo o delovanju v parla-

Tam v loži stoji Alkada, kot poveljnik svoje armade, ne malo ponosen na čine, ki se gode doli v areni. —

Dona Carmen postaja nervozna. Nič več si ne zakriva obraza. Ustnice trepečejo, oči pa se upirajo nemirno v espado, od katerega je zavisen zaključek. Čudno, španske krasotice v tem oziru ne poznajo živcev. — Kriza orgij je dosegla svoj vrhunec! Kot zadnji junak nastopi espada, do sedaj je nepremično prisostvoval vsem prizorom.

Nastop mu je odločen, eleganten. Pokloni se proti loži alkada, v jedni roki držeč meč z muleto, v drugej pa klobuk. Z nepopisnim patozom zakliče: „Zmaga ali pogin!“ poljubi svoj meč, še en pogled brzojavi misel in že stoji pred bikom, obdan od drugih kapeadorjev.

Z nepojmljivo virtuoznostjo vihti svojo muleto pred krvavečim bikom. Espado prekosi v držnosti vse svoje tovariše. Gledalci utihnejo in le mrtvaško hropenje odmeva po areni, kjer se vrši borba med tako nejednakima borilcema — sovražnikoma.

Eden zahteva življenje, drugi čast, priznanje! —

Vsak pričakuje nekaj silnega in razburjenja, jedva poleglo, zopet vzvalovi. Espada uvidi svoj položaj, nameri meč na bika. — Sredi v blaznem skoku se zapiči meč espadov globoko v tilnik živali. — En sam stresljaj roke in meč je zgrešil svoj učinek. — Espado skoči v slepi jezi v stran. Nesrečno! — spo-

mentu in o strankarski organizaciji. Takoj v prvi seji so se nekateri oglasili, da naj zgubi „Vorwärts“ svoj dosednji značaj centralnega organa nemških socialistov. Razprava o tem se je prepustila posebni komisiji. Bebel je želel, da naj se razne razprtije v stranki poravnajo, da se ne dela veselja njih nasprotnikom.

Vatikan.

(Ločitev cerkve od države.) V drugače dobro poučenih krogih trdijo, da se je papež že sprijaznil z zahtevo ločitve cerkve od države na Francoskem. Papež je pripravljen, sprejeti imenovani zakon v tej obliki, kakor ga je sestavila zbornica. Ta izjava naj bi bila podana vsled tega, ker menijo nekateri francoski krogi, da meni senat zakonske določbe glede ločitve od cerkve še poostriiti. Na vse te vesti prinaša vatikansko glasilo oficielno vest, da ni izrekel papež še nobenega mnenja.

Francoska.

(Bivši ministrski predsednik †.) Bivši min. predsednik Goblet je umrl. V političnem življenju je deloval 34 let. Znamenit je zlasti vsled tega, ker je kot naučni minister l. 1885. izključil duhovščino iz ljudskih šol. Drugače je bil nekaj časa francoski radikalec, potem nacionalec. Pristen je bil na njem najbrže samo njegov antiklerikalizem.

(Mirovna konferenca.) V Parizu je zborovala več dni mirovna konferenca, ki so se je udeležili pripadniki različnih strank. Zborovanje bi se izvršilo povsem mirno, da niso posegli vmes tudi anarhisti, ki so vprizarjali sleherni dan svoje posebne škandale. Vendar ni imelo zborovanje nobenega vidnega uspeha. Tudi javnost se ni zanj posebno zanimala.

(Podmorske bojne ladje.) Po naročilu ministra za mornarico delajo nove podmorske ladje, ki se odlikujejo zlasti po svoji nenavadni velikosti. Dolžina teh bojnih ladij bo 46 m in dobe zato naslov „podmorske križarke.“ Hitrost: dvanajst vozlov v eni uri.

(Predsednik potuje.) Predsednik francoske republike potuje na Pirenejski polotok. Najprej obišče španskega kralja v Madridu, potem gre še na Portugalsko.

Spanija.

(Atentat v Barceloni.) 5. t. m. je bil v Barceloni velik atentat na množico. Bomba, ki je eksplodirala na obrežni promenadi, je bila nabasana z žreblji in kosci železa. Pok je bil tako silen, da ga je bilo čuti več kilometrov daleč. Vsled tega so se namenili veletrgovci in veleindustriji organizirati svojo lastno policijo. Zdaj javlja španska vlada, da hoče skrbeti ona sama za varnost in policijo zato izdatno pomnožiti. Tudi se razglša, da je dobila vlada zdaj dokaze, da niso vprizarili zadnjega atentata — katerega posledica je bila 60 težko ranjenih in štiri mrtvih — anarhisti. Vznemirjenje je zato tem večje.

Turčija.

(Smrtna obsodba.) Glede na že zadnjič javljeno smrtno sodbo Vartanija, ki ima pri sebi ameriški potni list, je interveniral ameriški poslanik, kar je imelo za posledice, da je bila smrtna obsodba razveljavljena. Obtoženec javlja zdaj sam, da je

drsne mu, lovi se v padeu — a smrtnoranjena žival se vrže z divjim hropenjem nanj.

Prepozno je matadorova sekira: mrtva žival se zgrudi poleg mrtvega sovražnika. —

Strašno razmesarjeni ležita obe žrtvi. V življenju sovražnika — a sodruga v smrti!

To vse je delo enega trenutka! — Čez nekaj časa se zavedo navzoči grozne tragedije, posledice nečloveških strastij. Alkada stoji kot okamenel kip, zraven njega pa sloni dona Carmen v nezavesti. Iz preje rožnih ustnic jej curlja zdaj kri. —

V tem hipu je zgubila vse. Čast, ljubezen in srečo!

Po pretečenem odmoru začne ljudstvo dajati duška svojim čutom. — Krik, žvižganje, kletvice in pretenje!

V slovo zabučje še enkrat fanfare zadnje nagrobnice ubogim žrtvam, potem se začno prazniti prostori.

Svečana tišina nastane. Toreri se zbero k delu, da dostojno pokopljejo mrtveca in ostale. Težko, svinčeno se mešajo glasovi fanfar med živopisano množico, ki spremlja ven iz arene preminole junake današnjega dne. — Čez dobro uro se je preko arene zgrnila krvava dogodka in pozabljeno je, kar je bilo.

Kulturna Evropa 20. stoletja pa gleda tja v daljavo brez ciljev in mej človeških. —

izvršil umor na Armenca po naročilu armenskega revolucionarnega odbora. Njegova obtožnica dobi s tem — kakor je povdarjala Amerika — političen značaj.

(Sleparstva pri policiji.) Ker ne more priti turška policija na sled pravemu atentatorju na sultana, si izmišlja vedno nove kompote. Splošno mnenje je, če dela preiskovalna policija tako še naprej, naj si pripiše posledice sama.

Japonska.

(Nezadovoljnost.) Ker so postajali nemiri zlasti v glavnem mestu cesarstva vedno večji, je proglasil mikado nad Tokio obsedno stanje. Nekateri poslanci nameravajo vložiti proti temu protest, češ, da je mnogo dogodkov policija zakrivila s svojim netaktnim obnašanjem. Mnenje nekaterih listov, da je pričakovati na Japonskem zaradi sklenjenega miru celo revolucije, se je izkazalo zelo pretirano.

(O potopljeni „Mikazi“.) Japonski brzojavni urad javlja, da ni škoda na potopljeni oklopnici tako velika, kakor se je menilo v pričetku. Potapljavci so dognali, da je mogoče ladjo dvigniti in jo tekom treh mesecev docela popraviti. Pravih vzrokov požara, ki je provzročil eksplozijo v shrambi za smodnik, niso mogli dognati, vendar je skoro izključeno, da bi bila vmes zlobna roka.

(Demisija.) Odstop ministra za notranje zadeve je mikado sprejel. Na njegovo mesto je imenoval Kijuro, ki je že minister za trgovino in poljedelstvo.

Dogodki na Ruskem.

Vstaja v Kavkazu.

Z vojaško pomočjo je napravljen v glavnih industrielnih krajih zopet mir. Za časa vstaje so pokončali delavci vse premogokope, zažgali vse zaloge nafte in strli vse polno strojev. Podjetniki so se obrnili za to na carja, naj jim da jamstvo, da se take stvari ne zgodijo več. Car je ukazal, da ostane v nemirnih krajih vojaštvo najmanj toliko časa, dokler ni popoln mir zagotovljen, ob enem se organizira za ondotne kraje posebna policija, ki jo sestavijo iz dosluženih vojakov. Iz drugih strani zopet javljajo, da ni na mir v Kavkazu niti misliti. Strajki so še v polnem obsegu. Vsak hip pričakujejo novih katastrof. Največ trpe pri tem Armenci, ki so kristjani. Napadajo jih Tatari. Tatari divjajo tudi pri industrielnih podjetjih najhujše.

Lakota.

Vsled obupnih tožb o lakoti je dalo moskavsko zemstvo preiskati svojo gubernijo, kar je imelo sledeči uspeh: V moskavski guberniji vlada v 138 okrajih velika lakota. Če se hoče ljudem vsaj nekoliko pomagati, je treba razdeliti med nje vsaj 940 milijonov kron. Enaki obupni klici prihajajo tudi iz drugih gubernij.

Volitve v dumo.

Za volitve v rusko zbornico, dumo imenovano, se pripravlja že vsa javnost. Najodličnejši možje, kar jih ima Rusija, so sprejeli ponujene kandidate. Med kandidati naj imenujemo vsaj dva pisatelja: Maksim Gorjkij in grof Lev Nikolajevič Tolstoj. In pri nas v Avstriji?

Druga mirovna konferenca.

Amerikanski in ruski časopisi javljajo, da namerava car sklicati drugo mirovno konferenco v Haag. Temu prizadevanju je posebno ameriški predsednik zelo prijazen.

Štajersko.

Naše razmere v pravi luči.

Vsakdo izmed nas, ki opazuje politično delovanje na Spodnjem Štajerskem, kjer nas prebiva najmanj 400.000 Slovencev, mora pripoznati, da imamo (kakor povsod ob mejah) vse svoje delovanje osredotočeno na samoobrambo. Mi ne skušamo napadati nemških vasi in izpodrivati Nemcev z njih ozemlja. Zadovoljni bi bili, da nas puste oni v miru. Žal, da nas uči vsakdanja izkušnja, da je naš boj za obstanek naravnost grozen.

Ni moj namen, naštevati vseh sredstev, s katerimi se hodi nad nas. Slovenski javnosti so taki slučaji že tako znani, da bi bilo kako spominjanje raznih celjskih dogodkov itd. brez vsega pomena. Prepričani pa smo, da se mora vsak napreden Nemec sramovati takih svojcev, s katerimi prihajamo mi sleherni dan v dotiko. In s popolnim zadovoljstvom konstatiram, da ne rabimo mi Slovenci nikdar takih sred-

stev, kakor naši življenjski in narodni sovražniki — Nemci.

Ali to bi še ne bilo najhujše. Naj bi divjali razni najeti nemški razgrajčaji, kakor bi hoteli, mi bi se zanje resnično ne zmenili. Ali pri tem se gre za nekaj povsem drugega. Da se morejo take stvari sploh prigoditi, tega je kriva tista c. kr. vlada, ki ni pozabila ob nobeni priliki, ustiti se, da so pred njenimi zakoni vsi državljani enaki. Naj skuša zakriti delovanje raznih Gleispachov dunajski minister Klein deset ali stokrat, resnično ostane vendarle, da postopa pri nas vlada pristransko, da ne rečemo naravnost sleparsko. Nam se morajo dovoliti taki izrazi, kajti podpremo jih lahko vsak hip. Da so ti izrazi popolnoma resnični, naj navedem le dva primera: Na Spodnjem Štajerskem, to je na ozemlju, kjer izkazuje celo naša vlada z vso svojo nam sovražno pristranostjo nas Slovencev — 410.000, imamo mi Slovenci samo 2, reci in piši: dva vladna uradnika (in še od teh je eden Čeh), Nemci pa jih imajo celih 25, reci: petindvajset! Ta razdelitev vladnega uradništva (nam. svetniki, okr. glavarji, okr. višji komisarji, okr. komisarji, nam. koncipisti in nam. konc. praktikanti) bi bila edino tedaj pravična, če bi živelo poleg nas 400.000 na Spodnje Štajerskem vsaj še 5.000.000 Nemcev. — Sodnih uradnikov imamo pri nas več kot polovico manj, kakor Nemci. Če bi bila ta razdelitev pravična, bi moralo živeti med nami poleg 400.000 Slovencev vsaj še en cel milijon Nemcev. Ali niti tega ni, niti onih pet milijonov.

To sta torej dva tako očitna dokaza, da je naša obsodba, da postopa vlada pri nas krivično in nepošteno, popolnoma upravičena in dokazana.

Vlada nas lahko zatira še naprej, krati nam naše najpriprostejše pravice, a naših ust zapreti nam ne more. Ker pa dokazuje s tem naša vlada neprenehoma, da nima za pravico nobenega čuta več, se vprašujemo mi prav upravičeno: ali je taka vlada sploh vredna, da obstoja, da gospodari nam? Bi li ne bili mi sami boljši gospodarji? Bi morda ne bilo bolje, da bi obrnili ta denar, ki ga moramo dajati nemški vladi, v svojo, v našo slovensko korist?

Naši sosedje Ogri naj so nam v mnogem za vzgled. Ne tam, kjer zatirajo druge narodnosti. Mi tega nečemo. Dolžnost vseh političnih voditeljev slovenskega Štajerja pa je, da povedo vse to našemu ljudstvu. Čemu bi pa silili tja, kjer imajo za nas le bič? Mi moramo povedati naši vladi jasno, da mora biti enkrat konec njene skrajne pristranosti, da nismo mi zaradi nje, ampak da mora ona poslušati nas. Naj ne misli, da smo šli mi iz proste volje pod njeno okrilje, ki se je izkazalo tako, kakor ona slovita „devica“ iz inkvizicijske dobe. Potisnjen je bil obsojenec nič hudega sluteč v majhno sobo. „Devica“ pa ga je sprejela v svoje okrilje, ki je imelo na notranji strani nasajenih polno ostrih nožev.

In tako se godi nam. Prodajalo se je tudi štajerske Slovence — kakor tudi ostale — raznim vojvodom in nadvojvodom kot ženitvanjsko doto, ne da bi se vprašalo ljudstvo, ali je s tem zadovoljno ali ne. Da je vse to nam v neprecenljivo škodo in da je imela od tega svoj dobiček edino le politika habsburške „Hausmachtspolitik“, je jasno kakor beli dan.

Kaj je torej očitnejšega, kakor da nam vlada vso to stoletno zatiranje slovenske svobode poplača s tem, da nam da vsaj zdaj te pravice, ki je uživajo celo ameriški zamorci? Mi ne zahtevamo za stoletna teptanja slovenskega ljudstva maščevanja — samo pravico hočemo! In če je nam ne da vlada prostovoljno, je naša dolžnost, da si jo poiščemo sami.

Da so se Nemci dvignili med tem nad nas, ko smo hlapčevali mi naši vladi cela stoletja, nikdar ne vprašani po naših težnjah in potrebah, je naravno. Njih razvoj in mogočnost naše vlade smo plačevali mi dozdej s svojim denarjem. Vse, kar ima nemška vlada, smo utrpeli na svojem razvoju, na svoji prostosti — in to se mora že enkrat nehati.

Vse to, kar dela našo vlado mogočno, smo utrpeli pred vsem na svojem političnem razvoju, in tega ne smemo več. Naša deviza mora biti: v neizprosni boj proti takim krivicam! Ves narod se mora dvigniti kakor eden mož in povedati, da ne gre več tako. Dolžnost naših političnih voditeljev je, da se postavijo na čelo tega boja!

(Dalje prih.)

Književno poročilo. Jos. Freuensfeld-Rádinski: Zvezde ugašajo... Pesmi. Uredila Fr. Cvetko in Vek. Spindler. Založil Fr. Cvetko, učitelj pri Sv. Andražu v Slov. goricah. Natisnil

A. Slatnar v Kamniku. 1905. Cena s poštnino vred broš. izvodu 1 K 90 v., elegantno v platno vezanemu izvodu 3 K. Knjiga se naroča pri založniku in L. Schwentner-ju, knjigotržcu v Ljubljani, proti predplačilu. — Dvanajst let premine o letošnjem Božiču, odkar je posegla neizprosna smrt s svojo kruto roko v učiteljske vrste ter si izvolila za svojo žrtev našega vzornega, nadepolnega in v vseh stanovih priljubljenega tovariša Jos. Freuensfelda-Rádinskega, takrat učitelja v Ljutomeru. Obžalovali smo njegovo prerano smrt tembolj, ker je obetal v svoji neumorni delavnosti še mnogo koristiti ne le izročeni mu šolski mladini kot večš vzgojitelj in učitelj, ampak vsemu slovenskemu narodu kot nadarjen pesnik in pisatelj. O sestankih učiteljstva in intelligence sploh — tako v ljutomerskem kakor v sosednih okrajih izprožilo se je od onih dob večkrat vprašanje, kaj je z njegovo rokopisno ostalino, predvsem s pesmimi? Poznali smo jih mnogo iz „Ljubljanskega Zvona“, in omilile so se nam bile po svoji nežnosti in globokočutnosti, kakor tudi po — menda brezizjemno idealnem značaju. In sedaj so izšle njegove najlepše pesmi s pesnikovo sliko na čelu v lični zbirki pri A. Slatnarju v Kamniku. V štirih ciklih, kojim nadpisi so „V valovih življenja“, „Domovini“, „Mati“ in „Balade in romance“, razvrstila sta ureditelja proizvode Rádinskega pesniške muze. Primerno kratki življenjepis I—XI je celo umesten, ker uvede čitatelja že naprej v jadapolno pesnikovo življenje ter omogoči razumevanje čustev, ki jih je izlil v svoje proizvode. Pesmi se čitajo kakor vsaka pristna poezija: lahkotno in s srčno naslado. Uprav vznesne so one, ki je vdihnil vanje svojo plamtečo ljubezen do domovine in rodne matere, dočim se morejo njegove balade in romance prištevati najlepšim te vrste v naši leposlovni književnosti. Prebravši zbirko — ki obsega str. XII + 140 do kraja, začutil sem le eno željo: Naj bi bila zbirka vsaj še enkrat tako obsežna! In to ni samo moja želja.

Tovariš.

Koroško.

Poziv „Podpornega društva za slovenske dijake koroške“ v Celovcu.

Ko je pred letoma začela se velika gonja proti koroškim Slovincem in proti g. dr. Brejcu, ko je radi edine, sedaj zgubljene slovenske šole koroške, šentjakobske, šla deputacija k ministrom na Dunaj, zavladovalo je obče zanimanje za usodo nas Korošcev med vsemi zunanjimi Slovenci in med drugimi Slovani.

Tedaj so začeli misliti neki mladi Slovenci v Gradcu na to, kako da bi se dalo koroškim Slovincem pomagati. Po različnih konferencah, katerim sta prisostvovala poleg zrelejših mož tedanja edina dva slovenska koroška dijaka na graškem vseučilišču, dognalo se je to, da mi Korošci potrebujemo najprej naraščaja posvetne intelligence, ker dokler ne pride pri nas mnogozaslužni in požrtvovalni duhovščini istotako vztrajna in močna posvetna inteligenca na pomoč, ni misliti, da bi prišli do svojih pravic.

Pa kako to dovršiti? Prvič je že itak v srednjih šolah vse premalo dijakov, da še za duhovniški naraščaj ne zadošča; drugič pa navadno tisti, ki ne čutijo v sebi poklica za težki duhovski stan in bi radi šli po zrelostnem izpitu dalje se izobraževati na visoke šole, navadno nimajo sredstev. Kako redek slučaj je pri nas dijak, ki ima mesečno vsaj 40 K od doma, tako da mu je vsaj soba in južina plačana; in kako je še temu hudo, kako se mora boriti, prej da dobi kako inštrukcijo, ki mu prinese par vinarjev za večerjo in za perilo!

Večina naših dijakov pa je tako revna, da nima niti vinarja od doma. S kakimi 5 do 10 K v žepu — pa še te mu navadno ni dal oče, ampak mu jih je kaka druga usmiljena duša posodila ali podarovala — pride koroški dijak v veliki Gradec ali Dunaj. Kako se mu krči srce, ko vidi, da krajcar za krajcarjem mine v tujem draginjskem mestu, on pa leta od profesorja do profesorja prosjačič inštrukcij in nikdo se lačnega dijaka ne usmili; če slišijo, da je Slovenec, tedaj ga že a limine zapode. In potem se začne stradanje, krvavo stradanje. Domov iti ga je sram, in čemu domov? Doma ni knjig, doma ni vseučilišča. Tako živi marsikateri po cele mesece ob sami kavi ali čaju in je vesel, če si more vsak drugi dan hlebeček kruha kupiti, prej da mu sreča donese kako revno inštrukcijo, ki je nemških dijakov nobeden vzeti noče; ta mu nese potem 40 do 60 vin. na dan — za živeti premalo, za zgladovati preveč. Poznali smo enega dijaka, ki je par mesecev vsaki dan samo 4 vinarje za hrano imel, kupil si je vsaki

dan eno žemljo, što je bila vsa njegova hrana. Poznali smo drugega, ki je moral v svoji strašni revščini in v svojem gladu iti v samostane kruha prositi, kakor berač. Tako grozno noben drugi dijak ne trpi, ne Slovence ali Slovan sploh, še manj pa Nemec: tako grozno trpi na visokih šolah edino le slovenski Korošec. In tako stradati morajo ljudje v tistih mladeniških letih, ko bi morali imeti najboljšo hrano! In še učiti se morajo zraven! Kako se naj tak revež z uspehom uči? Kako naj vstrajno dela? Kako naj ostane zdrav na duši in telesu? In kako bode tak človek po dovršenih študijah, ko mu je beda zmučila telo in duh, za svoj narod vstrajno, energično in uspešno delal?

Ne, to ni mogoče, ako se mu ne pride na pomoč, da bode dosegel boljše materijelno stališče. To so premišljevali graški mladeniči in sklenili so, da bodo največ ko mogoče delovali na to, da se ustanovi podporno društvo, katerega namen bi bilo podpirati visokošolce Koroške. Tembolj se je to zdelo radi tega potrebno, ker sta se „podporni društvi za koroške dijake“ na Dunaju in v Gradcu prelevili pred kratkim tako, da podpirata samo Nemce, in ker je obče znano, da Nemci skoraj usiljujejo podpore Slovincem, posebno nadarjenim, seveda samo za to, da bi jih napravili odvisne in jih potujčili; slovenska dijaška podporna društva na Dunaju, v Gradcu in v Pragi sicer pomagajo Korošcem toliko, kolikor drugim Slovincem tudi, namreč kolikor je v njih močeh, vendar koroškim Slovincem pri njih posebno bednem stanju je ta podpora samo kaplja vode na vroče železo. Društvo, katerega namen bi bil ozirati se samo na koroške Slovence in te najizdatneje ko mogoče podpirati, se je zdelo vsem potrebno.

Sestavil se je tedaj pripravljalni odbor, kateremu je načeloval g. prof. v p. dr. Karol Glaser, sedanji vodja zasebne gimnazije v Brodu na Hrvaškem. Poleg njega so delovali v tem odboru še g. dr. Sagadin, kateri si je nabral za to idejo posebno veliko zaslug, dr. Arneje in mnogo drugih graških rodoljubov. Skušalo se je zanimati za to akcijo dijaška društva slovenska, katera so tudi obljubila vsa, da bodo agitirala v svojem področju za novo podporno društvo, samo da se to enkrat s središčem v Celovcu ustanovi. Pripravljalni odbor si je hvalevredno prizadeval, da bi se društvo v Celovcu ustanovilo, dopisoval je z odličnimi rodoljubi v Celovcu, vendar se ni našel mož, ki bi imel dosti vztrajnosti in navdušenosti, oziroma dosti časa, da bi bil tukaj vzel akcijo v roke; tako tudi pripravljalni odbor ni mogel svoje naloge izvršiti, da bi bil namreč agitiral za prineske inozemskih Slovencev, posebno Spodnjih Štajercev in Kranjcev.

Tako je vsa stvar nekako zaspala vsled nebriznosti starejših koroških Slovencev; dijaki pa, ki bi bili sedaj že lahko imeli celo leto podpore, pa so se pritoževali in tarnali in — stradali naprej. Mnogi so pa po zrelostnem izpitu, namesto da bi se bili šli izobraževati še dalje, iskali si rajši kruha v službah, kjer so za narod naš več ali manj zgubljeni.

Prišla je vigred leta 1905. Prišel je v Celovec v službo mlad človek, ki je sam bil ves čas ud graškega pripravljalnega odbora in po odhodu Glaserjevem nekaj časa tudi načelnik. Ta je na svoji lastni osebi čutil potrebo podpornega društva več let najhujše; radi tega se je te misli tudi takoj po svojem prihodu najtopleje poprijel, pomagala sta mu pa po vseh svojih močeh gg. dr. Breje in urednik Ekar.

Tako je prišlo po večkratnih posvetovanjih pri slovenskem omizju do večjega posvetovanja, katerega so se udeležili tudi zastopniki beljaških in velikovških Slovencev, na dan 12. malega travna. Skrajni potrebi takega podpornega društva nikdo ni oporekal, narobe, vsi govorniki so naglaševali le to, da se društvo čim najpreje ustanovi in prične svoje delovanje. Dogovorila so se pravila v velikih potezah, sestaviti je na drobno pa se je naročilo petorici, ki bi naj tvorila za to poseben odbor. Ta odbor je svojo nalogo hitro izvršil in sestavil pravila. Ta pravila so bila dne 29. malega travna vložena in 18. velikega travna potrjena. Sklic se je nato ustanovni shod, ki je pri Cavniku v Celovcu dne 7. rožnika izvolil sledeči odbor: predsednik g. L. Einspieler, stolni prost v Celovcu; celovski odborniki (5): gg. prof. J. Scheinigg, supl. dr. J. Arneje, kot zastopnika gimnazije; prof. I. Hutter, kot zastopnik realke, in prof. J. Apih, kot zastopnik učiteljskega, poleg teh še dr. J. Breje, odvetnik; zunanji (3): gg. J. Hochmüller, hišni posestnik v Beljaku; dr. V. Hudec, zdravnik v Velikovecu, in A. Svetina, c. kr. notar v Pliberku; namestnika: gg. Fr. Katnik, župnik na Brnci, in J. Hribar, c. k. prof. v Beljaku.

Zanimanje za novoustanovljeno društvo se je pokazalo z veliko udeležbo na ustanovnem shodu in pa z dejstvom, da je takoj na ustanovnem shodu pristopilo šest ustanovnikov in mnogo rednih članov. Nadejamo se torej, da bo društvo vrlo uspevalo in da bodo imeli naši slovenski visokošolci v njem krepko oporo; v skrajnih slučajih je pa društvo pripravljeno, pomagati tudi srednješolcem, ker to sme po § 2. društvenih pravil.

Upamo, da ne bo na Koroškem niti enega zavrednega Slovence, ki ne bi podpiral tega društva, bodisi kot ustanovnik, redni ali podporni član. Saj s tem, da podpiramo naše dijaštvo, si gradimo svojo bodočnost; čim več navdušenih in krepkih mladih mož se bo vrnilo z visokih šol v domovino, čim hitreje in uspešneje bodo zvršili svoje nauke, tem lažje in uspešneje se bo lahko delovalo za probujanje naroda.

Prosimo pa tudi inozemske Slovence in Slovane sploh, posebno pa naše rojake po Štajarskem, Kranjskem in Primorskem, naj nam pomagajo, kolikor le morejo. Posebno pričakujemo od vseh slovenskih posojilnic in drugih denarnih zavodov ter od vseh narodnih podjetij in slovenskih občin, da pristopijo našemu društvu kot ustanovniki. Saj mi stražimo tu na meji, od katere preti našemu narodu največja nevarnost, kjer je boj za narodni obstanek najbolj divji, najbolj kruti; če nečete, da nasprotniki uničijo nas in s tem skopljejo grob tudi vam, tedaj nam pomagajte vzgojiti več inteligence!

Doneske prejema blagajnik, gosp. c. kr. profesor Josip Pih v Celoveu, Vetrinjsko obmestje št. 26.

Rojaki, pomagajte ubogemu zatiranemu slovenskemu narodu na Koroškem!

Primorsko.

Italijanski državni poslanci so imeli nedavno skupno posvetovanje glede nastopa italijanskega državnoborskega kluba „Unione italiana“ v zadevi italijanskega vseučilišča. Posvetovanja so se udeležili italijanski poslanci Istre, Trsta in Goriške. Razpravljalo se je burno in so tirolski poslanci končno izjavili, da se nadaljnega posvetovanja ne udeležijo in da izstopijo iz italijanske parlamentarne zveze. Le-ti so namreč mnenja, da je treba v vseučiliškem vprašanju priti vladi nasproti in se zadovoljiti z otvortvijo pravne fakultete v Roveretu, medtem ko so primorski poslanci za zahtevo, da se otvori vseučilišče v Trstu ali nič. Tirolski poslanci so odšli in so italijanski primorski poslanci dalje sami razpravljali o pozivu na volilce, ki so ga nato tudi izdali v imenu poslancev Istre, Trsta, Goriške in Trentina, in v katerem se kronologično ponavlja zgodovina nastopa za italijansko vseučilišče. Na koncu poziva obetajo italijanski državni poslanci odločno stati za pravice Italijanov v tem vprašanju in če bi s svojim postopanjem ne bili kos veliki nalogi, so pripravljeno odložiti svoje mandate. — Tudi italijansko političsko društvo v Trstu je nameravalo sklicati javen shod, da se izreče o postopanju za italijansko vseučilišče, a je to misel opustilo, ker se je zbalo blamaže. Italijanski časniki so namreč že opetovano nastopili s tem vprašanjem, a videč, da se tržaško občinstvo kaj malo briga za vseučilišče, so italijanski političski krogi nameravali shod opustiti. — Laški listi se zdaj jeze na avstrijsko vlado, ker je na dnevni red prve seje državnega zbora postavljena tudi rešitev vprašanja italijanskega vseučilišča v Roveretu. Še nam je v spominu nastop italijanske parlamentarne zveze v zadnjem zasedanju državnega zbora, ko je žugala z obstrukcijo, ker se ni postavilo na dnevni red vprašanje o italijanskem vseučilišču, zdaj se pa jezi, ker vlada hiti ustreči njih zahtevam. Kakšna doslednost!

V slovenski občini Miren na Goriškem je bil pri zadnji volitvi za župana izvoljen Scalettari. — Lah. Malomarnost tamošnjih Slovencev ne bo ostala brez občutnih posledic in izprevideli bodo prepozno, da jih je zaupanje v laškega tujca bridko varalo.

Šolske sestre, ki poučujejo žensko mladino v šoli sv. Cirila in Metoda v Trstu, so si kupile lastni dom. V njem otvorijo dne 1. novembra t. l. privaten zavod za pouk in odgojo slovenskih deklic od 6. leta naprej. V zavodu se bode poučevalo razven vseh šolskih predmetov razne jezike, risanje, ženska ročna dela in godbo. Vsprejemale se bodo tudi gospice tržaških družin v pouk v raznih ročnih delih, ako prav so šoli že odrasle. Natančna pojasnila in pogoji se izvedo v samostanu šolskih sester: via Pasquale Besenghi št. 6. Hiša stoji na hribu v čistem zraku, v zelo mirnem delu mesta, odkoder je krasen razgled na morje. Obdaja jo senčnat vrt.

Prepovedano je ptiče loviti v vsem političnem okraju koperskem. Pritožba proti temu ni imela uspeha.

Doma in drugod.

Osebnosti. Okr. sodnik Gv. Visconti je premeščen iz Marenberga v Beljak; na njegovo mesto je imenovan sod. pristav Jos. Roth v Brežicah. Premeščeni so sodni pristavi: dr. Juri Polenšek iz Vipave v Radeče, dr. Edv. Pajnič iz Novega mesta v Kamnik, dr. G. Rostok iz Št. Lenarta v Slov. gor. v Konjice, dr. R. Höfler iz Velikovec v Irdning, Juri Kozina iz Mokronoga v Novo mesto, Val. Levičnik iz Kranjske gore in dr. Ad. Kaiser iz Radeč v Ljubljano, dr. Jos. Oswatitsch iz Sevnice v Brežice, dr. K. Hallavanya pl. Radoičič v Gradec in dr. H. pl. Karnitschnigg v Ptuj. Sodnim pristavom so imenovani avskultantje: Gvido Mihelič za Vipavo, R. Sellyey za Sevnico, Ant. Kuder za Mokronog, dr. Gv. Bouvier za Velikovec, M. Zwitter za Črnomelj, dr. A. Petrovitsch za Št. Lenart v Slov. gor., H. Luschin za Radovljico, dr. V. Pavliček za Rogatec in dr. J. Jan za Kranjsko goro.

Slovenski stariši in II. državna gimnazija v Ljubljani. Vlada se za zgradbo poslopja za II. drž. gimnazijo nič ne zmeni. Še nadalje hoče tlačiti uboge učence v zaduhle in vlažne sobe Waldherrjeve hiše, ki je letos zvišal najemnino za nič manj kakor 2000 kron! Ali ni to naravnost škandal, ki je mogoč le pri nas! Slovenski stariši, saj ste davkoplačevalci, na vas je torej, da nastopite energično in poveste vladi, da ne pustite svojih sinov mučiti na tak način! Mar misli vlada, da je za slovenske učence res vsaka luknja dobra in da higijenski predpisi veljajo samo za Nemce? V srce mora boleti vsakega Slovence, ko vidi, kako se ravna z našo mladino, da se v dve paralelki natlači kar 120 učencev! Slovenski stariši, povejte svojim poslancem, da ste jih volili za to, da zastopajo vaše koristi in ne za to, da z brezkoristnimi napadi pobijajo drug drugega. Če se že vladi ne smili slovenska mladina, imeti pa morajo srce za njo naši zastopniki!

Na XX. veliki skupščini družbe sv. Cirila in Metoda v Št. Jurju ob južni železnici je bila udeležba nad vse častna. Narodno zavedni Šentjurčani so pripravili gostom presrčen vsprejem. Ves trg je bil v zastavah, postavljeni so bili slavoloki s pomembnimi napismi. Na iskrene pozdrave je odgovarjal prvomestnik g. Tomo Zupan. Pri zborovanju, kjer je skupščinarje pozdravil državni poslanec g. vitez Berks, je tajnik g. dekan Žlogar omenjal društvene 20letnice. V 20letni dobi je družba osnovala 25 zavodov, ima štiri svoja poslopja, vredna do 200.000 K. Družbine zavode pohaja okoli 2600 otrok. Družbi so pristopile zadnje leto tri nove podružnice in ima sedaj 151 podružnic z 9000 člani. Iz blagajnikovega poročila je razvideti, da je imela družba vseh dohodkov skupaj 64.328 K 11 vin., lani samo 43.365 K 13 vin., stroškov pa 61.096 K 57 vin. Na predlog g. dr. Krauta iz Kamnika se izreče g. prvomestniku zahvala za njegovo 20 letno delovanje in se ga izvoli še nadalje prvomestnikom. Tudi ostali odbor ostane stari, le namesto odstopivšega g. dr. Tomiška je bil izvoljen g. dr. I. M. Hribar iz Ljubljane blagajnikom, namesto g. dr. Frana Stora pa dr. Pavel Turner iz Maribora.

„Radogoj“, dijaško podporno društvo v Ljubljani, vabi te dni na občni zbor, ki ga ima tekom oktobra. Ne moremo si kaj, da ne bi opozarjali društvo ob tej priliki na sledeče: naravno je, da so namenjene podpore le resnično potrebnim dijakom, in ni se ozirati morda na take, ki bi se veselili posebne protekcije. Tako se je nam poročalo, da je podpiral „Radogoj“ celo sina nekega zdravnika, hišnega posestnika itd. Če odločuje že povsod drugod, vsaj tu ni na mestu — protekcija. Želeli bi, da je popolnoma odveč naš namen, prepričati se letos, kdo vse dobiva podpore. Ali pri tem je še nekaj drugega. „Radogoj“ obljublja in daje podpore (tako se nam poroča) proti obvezilu, vrniti ta denar, brž ko konča dotični svoje študije in je materialno toliko situiran, da utrpí lahko mesečno nekaj kron. Javljajo nam glede na to, da se je odvrglo že dosti prosilcev vsled tega, ker nima podporno društvo potrebnih sredstev, kajti skoro nihče ne vračuje tega, kar je nekoč prejemal kot podpornino v svojih dijaških letih. „Radogoj“ se je obrnil na nekatere, ki so zdaj že v visokih službah, naj vrnejo podporo, da se vporabi lahko za druge učeče se; društvo naj jim pošilja celo rekomandirana pisma. Ali nele, da ni od

nikoder nič denarja, celo nobenega odgovora ne! Vemo sicer, da se po naših zakonih nikogar zato tožiti ne da, ali tako postopanje dotičnih je sramota par excellence! Dolžnost društva je, da prisili te moralno, če nimajo že sami toliko etičnega čuta v sebi. Protiutež taki umazanosti in netaktnosti je edino v sledečem: če je obnašanje nekdanjih podpirancev „Radogoj“ napram društvu tako brezvestno, zlasti v očigled dejstvu, da imamo Slovenci tako mnogo visokošolske mladine, ki je podpiranja iz domovine žal krvavo potrebna, je na drugi strani dolžnost društva, poiskati si zadoščenja s tem, da poda javnosti imena vseh tistih, ki prejemajo podporo od njega, a je ne vračajo. Da bi se denar vračal, bi imelo društvo na razpolago velik fond, iz katerega bi dobivalo mnogo dijakov stalne podpore. Seveda je zopet dolžnost teh, da vračajo i oni ob času izposojeni denar. Še ni dolgo tega, kar je dejal eden naših politikov: ni sramota za dijaka, iskati in prejemati posojila, sramota pa je, tega ne vračati!

Slavnost odkritja spominske plošče dr. Tomažu Dolinarju, slovečemu pravniku, priredi društvo „Pravnik“ v nedeljo 24. t. m. v Dorfarjih pri Škofji Loki.

Slavnost blagoslovljenja zastave zagrebškega „Sokola“ se je vršila 16. in 17. t. m. Imenom Slovencev je govoril pri komersu, kakor tudi pri slavnostnem zabijanju žeblov in pri banketu dr. Vladimir Raynihar, podstarosta ljubljanskega „Sokola“.

O podraženju mleka je zborovalo v nedeljo 17. t. m. pri „Lloydu“ v Ljubljani veliko število posestnikov iz ljubljanske okolice, ki so sklenili podražiti mleko za 4 vinarje pri litru. V izvršitev tega sklepa so izvolili poseben odbor, v katerem so: ravnatelj kmet. družbe G. Pirc, ravnatelj „Gospodarske zveze“ Rožman, graščak baron Codelli, posestnik Lenče iz Lavrice, mlekarski nadzornik Legvart in štirje posestniki. Ljubljansko prebivalstvo je vsled takega neupravičenega podraženja silno razburjeno, tembolj, ker je marsikateri posestnik manipuliral z mlekom skrajno nepošteno in ker je itak draginja živil v Ljubljani dosegla grozno visoko mero in bi morali posestniki iz okolice vendar izprevideti, da jim daje Ljubljana velikanske dobičke. Stvar omenjenega odbora je, da ravna pravično in z ozirom na neznosno draginjo pusti mleku stare cene, pač pa gleda na to, da bodo posestniki oddajali neskvarjeno in dobro mleko.

Po grozni nesreči. Pri stavbi nove ljubljanske vojašnice, ki jo dela tvrdka Tönnies, se je podrl 18 m visok oder, na katerem je bilo šest delavcev, ki so se pri padcu vsi močno poškodovali. Dva sta že umrla vsled ran, zapustivši nepreskrbljene otroke in ženi. Ker je zakrivil nesrečo Tönnies, so se zbrali zidarji na velikem shodu, kjer so dvignili glasen ugovor proti postopanju tega podjetnika. Vsled njegove skrajne skoposti smejo vporabljati za odre le stare špirovec, polci niso bili 25 cm globoko v zidu (kakor zahteva to zakon), ampak na zid le naslonjeni, na vsakih 5 m ni bilo predpisanega pododra. Sokrivci so še: polir, obrtni nadzornik in delavci sami, ki niso organizirani v strokovno društvo, ki bi nastopalo za njih interese, kakor je to po drugih večjih mestih. Na shodu zbrani so tudi konstatirali, da Tönnies delavce pri svoji bolnišnici direktno oslepari za 10%, da postopa z njimi skrajno surovo itd. Ponavljamo, da se je vse to dokazalo. Pozor torej pred to tvrdko!

Mali trgovci in trafikanti pozor! Po državi se širijo falzifikati po 50 K, ki se poznajo po tem, da ima podoba s knjigo v roki manjše, bolj zaspane oči in poševna usta. Na ogrski strani je besedilo „torvenyes erezpenzt“ mesto „törvenyes érczpénzt“, „fotonaczos“ mesto „fötonáczos“. Tudi je na ogrski strani pri falzifikatu ničla pri številki 50 manjša, toda debelejša in poševnejša, kakor pri pravem bankovcu. Falzifikate razpečuje neki 26letni poljski Žid, bolj majhne, suhe postave in ima rdečkaste brke. Med tem, ko navedenec po manjših trgovinah, trafikah in gostilnah nakupuje blago, ga zunaj čaka tudi neki okoli 26 let star, bolj majhen nepoznanec, ki ima svitlorjavo brado, v njegovem spremstvu pa neka 30 do 35letna, bolj majhna, gologlava poljska židinja.

K novice o vrboreji, ki jo omenja pazljiv popotnik na dolenski železnici v „Slov. Narodu“, naj pripomnimo, da je obilo takega materijala na Dobravi blizu Trzina in se je svoječasno g. cesarski svetnik I. Murnik še posebno zanimal za to. Treba je le resne volje in gotovo bi se dosegel povoljen uspeh.

„Reliefi.“ Spisal Josip Regali. — Živimo v času nervoznosti. Ta nervoznost kaže se povsodi, da,

celo v literaturi. Pisatelji nimajo več one potrpežljivosti in pridnosti, da bi se dolgo mudili pri enem delu in občinstvo neče več čitati dolgih romanov, ki se vlečejo skozi cel letnik kakega leposlovnega časopisa. Vse mora biti hitro, naenkrat, vse en hipen užitek. Ali ta užitek mora biti, ker je kratek, toliko bolj sladak, toliko bolj rafiniran in popolen. — Tudi v naši literaturi se je pričela doba nežnih slik, kratkih studij in ravno zadnja knjiga, ki jo je spisal čitateljem „Ljubljanskega Zvona“ že poznani pisatelj Jos. Regali (Adam Sever itd.), obsega par takih literarnih biserov. Kratke sličice so to, akvareli, slikani tako gračijočno in precizno, kakor jih je znal slikati samo francoski novelist Guyde Maupassant, ki imajo pa še to vrlino, da jim je vdihnjena globoko čuteča duša, kakor delom ruskih pisateljev, posebno Dostojevskega. Regali je oba lepo združil. Knjižico naj si nabavi vsakdo, kdor ima čut in veselje za pravo umetnost. L. K.

Nov list humoristično-satirične vsebine so se namenili izdajati najožji kranjski liberalni krogi. Stvar je seveda tedaj, ko je bila še v povojih, mnogo obetala, a čim bolj se približuje uresničenju, tembolj se kaže, da bo tudi novo podjetje le propaganda za — stranko. Na kak „Simplicissimus“ naravno niti misliti ni. Sie verlangen, die Kunst solle ihren tönlichen Eitelkeiten schmeicheln, sie solle sie amüsieren, wenn sie nach zu reichlichem Essen schwer-mütig geworden sind. (Oskar Wilde.)

Moška beseda. Tovarnarju Buttnerju v Uerdingu na Nemškem je podelil nemški cesar naslov komercialnega svetnika. Toda Buttner na take naslove nič ne da in je odlikovanje kar brzojavno odklonil.

Prijeten vonj po sobah dobimo, če poškrpimo po tleh le nekaj kapljic sledeče sestavine: Na 8 gramov nageljovega olja pomešaj 2 grama očetnega etra (Essigäther), 2 grama očetne kisline (Essigsäure),

2 grama Bergamotovega olja, 12 gramov 90% alkohola in 1 kapljico cimetoovega olja. — Po vsakokratni rabi zamaši steklenico zelo skrbno, drugače se vsa zmes prekmalu izdiši.

Svetilkam, iz katerih se kadi, odpomoreš s tem, če omakaš sveži stenj 24 ur v močnem vinskem cvetu (Weinessig). To odpomore, če ni morda kriva „mašinica“.

Smodnik. Če pomešamo 15 delov oglja, 10 delov žvepla in primešamo k temu še 75 delov salpetra, dobimo navadni črni smodnik. K tej teoretični sestavi pa je treba marsikaj praktičnih odpomokov, kajti izdelovanje smodnika je od trenutka, ko delamo s salpetrom, zelo nevarno. Dober smodnik mora ohraniti vedno isto barvo. Če ga segrejemo do 111°, se stopi; pri večji vročini se zopet strdi, pri še večji se iznova stopi.

Steklo rezati brez demanta je mogoče z ostro trioglato pilo, če pomažemo njen rob s terpentinom. Na ta način zvrtamo s konico pile tudi luknje v steklo. Konico pa moramo vedno omakati v terpentinu, drugače steklo počí.

Listnica uredništva: Gosp. R. B. v L. „Proti alkoholu“ prejeli za to številko prepozno. — Gosp. F. v R. Oprostite, da poslanega iz važnih vzrokov ne priobčimo.

Izborno zalogo raznovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah priporoča

Anton Müller

vinotržec v Domžalah (Kranjsko).

Ferd. Lev. Tuma:

„V znamenju življenja“

Cena K 1.50, po pošti K 1.60. — Naroča se pri L. Schwentnerju v Ljubljani in v tiskarni A. Slatnar v Kamniku.

Šunka

s kožo, kilo po 1 gld., brez kosti po gld. 1.10 plečeta brez kosti po 90 kr., slanina in submezo po 80 kr., prešičevi in goveji jeziki po 1 gld. glavina brez kosti po 50 kr.

Salame

dunajske po 80 kr., à la krakovske, fine po 1 gld., iz šunke zelo priljubljene po gld. 1.20 à la ogrske, trde po gld. 1.50, ogrske fine po gld. 1.80 kilo. — Velike klobase ena 20 kr.

Slivovka

brinovac pristen, liter od 70 kr. do 1 gld. 1.20, brinov cvet liter gld. 1.50 To priznано dobro blago pošilja po povzetju od 5 kr. naprej prekajevalec in razpošiljalec živil

Janko Ev. Sirc v Kranju.

Lekarnarja A. THIERRY-ja

BALZAM

Najstarejše domače sredstvo zoper prsne in pljučne bolezni, kašelj, izmečke, želodčni krči, omanjanje teka, pehanje iz želodca, zoper zgago, napenjanje, telesno zaprtje, influenco, za rane, zobne bolečine itd. Poštine prosto do vsake poštne postaje z zabojčkom: 12 malih ali 6 velikih steklenic 5 kron, 60 malih ali 30 velikih 15 kron.

Edino pristno centifolijsko mazilo (iz vrtnice „centifolia“).

To mazilo izvrstno deluje zoper vnetje in ima gotov uspeh, ali pa olajša bolečine. S poštino, pošto spremljamo in z zavojem vred veljata 2 lončka K 3.60. Pristno le iz lekarnarja „pri angelju varhu“ A. Thierry-ja v Pregradi pri Rogatcu, kamor je pošiljati naročila.

Popolno prepričanje o nenadomestljivosti teh sredstev dokazujejo Vam zvezki z več tisoč zahvalnimi pismi, ki se pri denejo vsaki pošiljati balzama zastoj ali pa se na željo pošilja sebej dopolje.

Pozor! Čitaj!
Bolnemu zdravje!

Pakraške kapljice in slavonska zel

to sta danes dve najpriljubljenejši ljudski zdravili med narodom, ker ta dva leka delujeta gotovo in z najboljšim uspehom ter sta si odprla pot na vse strani sveta.

Pakraške kapljice delujejo izvrstno pri vseh želodčnih in črevesnih boleznih ter odstranjujejo krče, boleti iz želodca, vetrove in čistijo kri, pospešujejo prebavo, zganjajo male in velike gliste, odstranjajo mrzlico in vse druge bolezni, ki vsled mrzlice nastajajo. Zdravijo vse bolezni na jetrih in vranici. Najboljše sredstvo proti boleti maternice in madroni; zato ne smejo manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši.

Naj vsakdo naroči in naslovi:

Peter Jurišić, lekarnar v Pakracu št. 106, Slavonija.

Denar se pošilja naprej ali s poštnim povzetjem.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

12 stekleničic (1 ducat)	5.— K	48 stekleničic (4 ducate)	16.— K
24 stekleničic (2 ducata)	8.60 „	60 stekleničic (5 ducatov)	18.— „
36 stekleničic (3 ducate)	12.40 „	Manj od 12 stekleničic se ne razpošilja.	

Slavonska zel se rabi z vprav sijajnim in najboljšim uspehom proti sušici, proti zastarelemu kašlju, bolečinam v prsih, zamolklosti, hripavosti v grlu, težkemu dihanju, astmi, proti bodanju, kataru in odstranjuje goste sline ter deluje izvrstno pri vseh, tudi najstarejših prsni in pljučnih bolečinah.

Cena je sledeča (franko na vsako pošto):

2 originalni steklenici 3 K 40 h; 4 originalne steklenice 5 K 80 h; 6 originalnih steklenic 8 K 20 h.

Manj od dveh steklenic se ne razpošilja. Prosim, da se naročuje naravnost od mene pod naslovom:

P. Jurišić, lekarnar v Pakracu 106, Slavonija.

Čitaj! Naroči! Ne bo Ti žal.

Pozor! Čitaj!
Slabemu moč!

Vsak dobi en mesec dni brezplačno

„Naš List“, „Slov. Gospodinja“ in „Ježa“,

kdor kupi 1 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Slov. Gospodinja“, „Ježa“, „Slovana“,

kdor kupi 2 kg ekstrakta „Panonski biser“

„Naš List“, „Sl. Gospodinja“, „Ježa“, „Slovana“, „Ljub. Zvon“,

kdor kupi 3 kg ekstrakta „Panonski biser“

Nealkoholni ekstrakt „Panonski biser“

daje pomešan — 1 del ekstrakta s 7—10 deli sveže vode — najboljšo

najprijetnejšo nealkoholno pijačo „Panonka“.

Izvrstna kakovost! Izvanredno nizka cena!

1 liter pijače pride na 20—25 vinarjev.

Cena ekstrakta s posodo vred: 1 kg 2 kroni, 2 kg 5 kron, 3 kg kron 7.20, 5 kg kron 11.50

Nepoškodovane steklenice se vzamejo 2 kg-ne za 1 krono, 3 kg-ne za K 1.20 in 5 kg-ne za K 1.60 franko nazaj.

Ekstrakt naj se shranjuje dobro zamašen na hladnem prostoru.

Da se kar največ zniža poština, je najumestneje naročiti na enkrat 3 kg ekstrakta. Da bode mogoče liste redno in pravočasno pošiljati, naj se blagovoli poslati denar ob enem z naročilom; na ta način se prihrani tudi poštno povzetje, ki bi pri tako malih zneskih jako občutljivo podražilo pijačo. V naročilu mora biti navedeno, kak list dotičnik želi imeti.

Zaloga nealkoholnih pijač
„Abstinencija“

Ljutomer

Stajersko.

Priporočajte povsod „Naš List“!

Tiskovine

za industrijo, trgovino in obrt

od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika.

Tisk umetniških razglednic.

Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN

A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRŠUJE NAJRAZNOVRSTNEJŠE ENO- IN VEČBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEŽNEJŠA DELA. □ □ IZVRŠITEV VEDNO

□ PRIZNANO LIČNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s prilogi „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“.

Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.

Knjigoveznica.